

The role of Auditor's Narcissism on Unqualified Audit Opinion

Nashmin Lotfiju¹, Bahman Banimahd², Hamidreza Vakilifard³

Received: 2023/04/07

Approved: 2023/06/06

Research Paper

Abstract:

Various factors affect the auditor's professional judgment and decision-making. One of these factors is the auditor's narcissism. Given to role of auditor's judgment and decision-making in audit quality and the impact of auditors' psychological characteristics on their judgment, the purpose of this research is to investigate the role of auditor's narcissism on unqualified audit opinion. The current research is of applied type and has been carried out with a descriptive-correlation methodology and the research data has been collected using the statistical population including 134 companies listed to the Tehran Stock Exchange for the period of 2009 to 2019. We use multivariable binary logistic regression for data statistical analysis. The results of this study show that the auditor's narcissism has a positive and significant relationship with the unqualified audit opinion. Also, the type of auditor and the percentage of shares owned by the major shareholder have a positive and significant relationship with the probability of issuing an unqualified audit opinion. If we assume that unqualified audit report is due to the acceptance of the amendments imposed by the auditor on client; This shows that the auditor's narcissism has a positive effect on audit quality.

Key Words: Auditor's Opinion, Auditor's judgment, Narcissism and Audit Quality

 10.22034/JPAR.2023.1999678.1154

1. Ph.D. Student, Faculty of Management and Economics, Islamic Azad University Science and Research Branch, Tehran, Iran. nashminlotfiju@gmail.com
 2. Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Management and Economics, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. (Corresponding Author) dr.banimahd@gmail.com
 3. Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Management and Economics, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. vakilifard.phd@gmail.com
- <http://article.iacpa.ir>

خودشیفتگی حسابرس و اظهار نظر مقبول حسابرسی

نشمین لطفی جوا، بهمن بنی مهد^۱، حمیدرضا وکیلی فرد^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۱/۱۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۶

مقاله‌ی پژوهشی

چکیده

عوامل مختلفی بر قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرس تاثیر می‌گذارند. یکی از این عوامل خودشیفتگی حسابرس می‌باشد. با توجه به نقش مهم قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرس در کیفیت حسابرسی و تاثیر ویژگی‌های روانشناختی حسابرسان بر قضاوت آنها، هدف این پژوهش، بررسی نقش خودشیفتگی حسابرس بر اظهار نظر مقبول حسابرسی است. پژوهش حاضر از نوع کاربردی و با رویکرد توصیفی-همبستگی انجام شده است. داده‌های لازم با استفاده از جامعه آماری شامل ۱۳۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره زمانی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۸ به روش رگرسیون لجستیک باینری چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. نتایج پژوهش نشان داد که خودشیفتگی حسابرس رابطه مثبت و معنی‌داری با اظهار نظر مقبول حسابرسی دارد. همچنین، نوع حسابرس و درصد سهام متعلق به سهامدار عمده رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار با احتمال صدور اظهار نظر مقبول حسابرسی دارند. اگر فرض کنیم گزارش مقبول حسابرسی ناشی از پذیرش اصلاحات تحمیل شده حسابرس بر صاحبکار باشد؛ این موضوع نشان می‌دهد که خودشیفتگی حسابرس تاثیر مثبتی بر کیفیت حسابرسی دارد.

واژه‌های کلیدی: اظهار نظر حسابرس، قضاوت حسابرس، خودشیفتگی، کیفیت حسابرس

doi: 10.22034/JPAR.2023.1999678.1154

nashminlotfju@gmail.com

dr.banimahd@gmail.com

vakilifard.phd@gmail.com

http://article.iacpa.ir

۱. دانشجوی دکتری، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. دانشیار گروه حسابداری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

۳. دانشیار گروه حسابداری، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۱- مقدمه

در سال‌های اخیر پژوهش‌های رفتاری در حوزه حسابرسی افزایش یافته است. این مطالعات تاثیر ویژگی‌های روانشناختی حسابرسان را بر قضاوت و تصمیم‌گیری آن‌ها مورد بررسی قرار می‌دهند. مدل‌های قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابرسی با تنوع گسترده‌ای از مسائل روبرو است. حسابرسان با توجه به مدل‌های مناسب قضاوت و تصمیم‌گیری و بر اساس مدل‌های احتمالی، مبانی روانشناسی و فرایندهای ادراکی و شناختی اقدام به قضاوت و تصمیم‌گیری می‌نمایند. اختلالات رفتاری و روانشناختی حسابرس باعث می‌شود تا او در فرایند حسابرسی، توانایی گردآوری شواهد حسابرسی کافی و اتکا پذیر را نداشته باشد. در نتیجه، حسابرس در غیاب شواهد حسابرسی کافی و اتکا پذیر، تصمیمات نادرستی را اتخاذ نموده و کیفیت حسابرسی کاهش می‌یابد (دانلی^۱ و همکاران، ۲۰۰۳).

یکی از اختلال‌های رفتاری که به مرور زمان بر کار افراد تاثیر می‌گذارد، خودشیفتگی است. خودشیفتگی نوعی اختلال شخصیت و بیانگر عشق افراطی به خود است. افراد خودشیفته، درباره توانایی‌های خود اغراق می‌کنند، محتاج توجه و تایید زیاد هستند و از انتقاد دیگران مضطرب و برآشفته می‌شوند. آن‌ها تصویری از یک انسان برتر از خود نشان می‌دهند و به دنبال آن هستند تا دیگران را تحت سلطه خود درآورند (ویز^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). پژوهش‌های رفتاری منتشر شده در سال‌های اخیر نشان می‌دهند تحقیق درباره خودشیفتگی حسابرسان؛ از توجه روبه رشدی برخوردار بوده است. این پژوهش‌ها ادعا دارند خودشیفتگی، یک ویژگی رفتاری شایع در میان حسابرسان است (امرینیک و کریج^۳، ۲۰۱۰؛ آکرز^۴ و همکاران، ۲۰۱۴). مطالعات اخیر نشان می‌دهند اختلال خودشیفتگی به عنوان یک سوگیری شناختی می‌تواند قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرس را تحت تاثیر خود قرار دهد. از یک سو، افراد خودشیفته اعتماد به نفس بالایی دارند و معمولاً به طور مستقل تصمیم‌گیری می‌نمایند و کمتر تحت تاثیر نظرات دیگران هستند. این موضوع می‌تواند موجب ارتقای استقلال حسابرس و در نتیجه بهبود کیفیت حسابرسی گردد. اما از سوی دیگر، خودشیفتگی منبع و محرک رفتارها و قضاوت‌های غیر اخلاقی است. لذا این ویژگی رفتاری می‌تواند نقض‌کننده اخلاق حرفه‌ای و در نتیجه کاهنده کیفیت حسابرسی باشد (چو^۵ و همکاران، ۲۰۲۱). از این رو، این تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال است که خودشیفتگی حسابرس تا چه اندازه می‌تواند افزایش دهنده کیفیت حسابرسی و یا بر عکس، کاهنده آن باشد؟

نوآوری این تحقیق در مقایسه با تحقیقات قبلی آن است که در تحقیقات قبلی، عوامل تعیین کننده اظهار نظر حسابرس تنها بر اساس ویژگی‌های موسسات حسابرسی، اعم از اندازه و بزرگی موسسه حسابرسی، تخصص حسابرس، مدت تصدی حسابرس و هم چنین ویژگی‌های صاحبکار مثلاً اندازه شرکت، ریسک مالی، سودآوری و... بررسی و آزمون شده است. به بیان دیگر، در مطالعات قبلی به ویژگی‌های روانشناختی حسابرس در صدور اظهار نظر حسابرسی توجه‌ای صورت نگرفته است. این در حالی است که طبق مطالعات روانشناسی، ویژگی‌های شخصیتی تاثیر

با اهمیتی بر عملکرد و قضاوت و تصمیم‌گیری افراد دارند. بنابراین برای رفع این خلاء پژوهشی، در این پژوهش رابطه میان ویژگی روانشناختی حسابرس در صدور اظهار نظر حسابرسی مورد مطالعه قرار می‌گیرد. دستاوردها و ارزش افزوده علمی پژوهش حاضر را می‌توان به شرح زیر برشمرد:

اولاً یافته‌های این پژوهش می‌تواند موجب بسط و گسترش مطالعات رفتاری در حوزه قضاوت و تصمیم‌گیری در حسابرسی گردد و می‌تواند شکاف مربوط به ارتباط بین رشته‌ای بین حسابرسی و روانشناسی را تا حدودی بر طرف نماید. ثانیاً شواهد این پژوهش، اطلاعات سودمندی از سطح خودشیفتگی حسابرسان در اختیار موسسات حسابرسی، سیاست‌گذاران و قانون‌گذاران حرفه حسابرسی قرار دهد. این موضوع می‌تواند آن‌ها را در هنگام انتخاب و آموزش حسابرسان و تدوین دستورالعمل‌های مربوطه یاری دهد. در ادامه، مبانی نظری تحقیق، روش‌شناسی و یافته‌های تحقیق ارائه می‌شود.

۲- مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

۲-۱- خودشیفتگی

خودشیفتگی یکی از ویژگی‌های رفتاری انسان است. افراد خودشیفته همواره دنبال برتری جویی و نیاز به توجه هستند. به بیان دیگر آنها نیاز به تحسین دارند و دوست دارند تا همواره توسط دیگران تایید گردند. این افراد انگیزه بالایی در انجام کارها دارند و همواره سعی می‌کنند تا شایستگی‌های خود را ارتقا داده و به موفقیت بیشتری دست یابند. آنها معمولاً از تسلیم در برابر نظرات دیگران اجتناب و سعی دارند تا نظر خود را بر نظر دیگران غالب نمایند (آکرمن و دانلان^۶، ۲۰۱۳).

۲-۲- خودشیفتگی و اظهار نظر حسابرس

خودشیفتگی نوعی سوگیری شناختی است که اثرات متفاوتی بر قضاوت و تصمیم‌گیری فرد می‌گذارد. خودشیفتگی، در برخی موارد موجب می‌شود تا تصمیم‌گیری افراد دچار خطا گردد. اعتماد به نفس بالای افراد خود شیفته، باعث می‌شود تا آن‌ها تصمیمات ریسک‌پذیری را اتخاذ کنند و در پی آن متضرر شوند. از سوی دیگر، افراد خودشیفته در قضاوت و تصمیم‌گیری مستقل عمل می‌کنند. به بیان دیگر افراد خودشیفته در هنگام تصمیم‌گیری تحت شرایط عدم اطمینان و ابهام، کمتر تحت تأثیر باورها و اطلاعات دیگران قرار می‌گیرند، ترکیبی از بی‌توجهی آنها به اطلاعات خارجی و برتری طلبی آن‌ها، از مزیت‌های خودشیفته‌ها در موقعیت‌های تصمیم‌گیری است (بایرن و ورثی^۷، ۲۰۱۳). بر اساس آنچه که گفته شد خودشیفتگی شرکای حسابرسی می‌تواند اثرات متفاوتی بر اظهار نظر حسابرس و در نتیجه بر کیفیت حسابرسی داشته باشد. از یک سو، حسابرسانی که از درجه بالایی از خودشیفتگی برخوردار هستند، سعی دارند تا با ارائه خدمات با کیفیت حسابرسی شهرت خود را در حرفه حسابرسی ارتقاء بخشند. خودشیفته‌ها معمولاً خودمحور هستند و نظرات دیگران را قبول ندارند. از این رو، حسابرسانی که این ویژگی

را دارند کمتر متقاعد می‌شوند تا کیفیت پایین صورتهای مالی شرکت مورد رسیدگی را بپذیرند، آنها تلاش بیشتری می‌نمایند تا اشتباهات حسابداری را شناسایی و بر رفع آن اشتباهات پافشاری می‌کنند. این موضوع باعث خواهد شد تا کیفیت حسابرسی افزایش یابد. اما از سوی دیگر، ویژگی خودشیفتگی حسابرس می‌تواند اثرات منفی بر کیفیت حسابرسی نیز داشته باشد. به این شکل که مدیران و شرکای حسابرسی که دارای ویژگی خودشیفتگی بالایی هستند، ممکن است، در فرایند قضاوت و تصمیم‌گیری به نظرات و اطلاعات سایر اعضای گروه حسابرسی بی‌توجه باشند و آن را بی‌اهمیت بدانند. این موضوع کشف تقلب و تحریف‌های حسابداری توسط اعضای تیم را تحت‌الشعاع خود قرار می‌دهد و در نتیجه کیفیت حسابرسی کاهش می‌یابد. همچنین، مطالعات در حوزه اخلاق نشان داده است که یکی از پیامدهای افراد خودشیفته عدم رعایت اخلاق است، از این رو، انتظار بر آن است که افراد خودشیفته اخلاق حرفه‌ای از جمله استقلال را رعایت نمایند. این امر به نوبه خود بر اظهار نظر حسابرس و در نتیجه بر کیفیت حسابرسی تأثیر منفی می‌گذارد (چو و همکاران، ۲۰۲۱)

۳-۲- پیشینه پژوهش

۳-۲-۱- پیشینه داخلی

غلامرضایی و حسینی (۱۳۹۸) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که میان اختلالات شخصیتی حسابرسان و تردید حرفه‌ای آنها رابطه منفی وجود دارد و اختلالات شخصیتی با معیار درک میان فردی تردید حرفه‌ای بیشترین رابطه منفی را دارد. صفرزاده و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان تأثیر تیپ شخصیتی بر کیفیت حسابرسی در حسابرسان دیوان محاسبات کشور، به این نتیجه رسیدند که نوع شخصیت حسابرسان بر کیفیت حسابرسی آنان موثر است و از میان تیپ‌های شخصیتی، تیپ شخصیتی قراردادی و تیپ شخصیتی جستجوگر به ترتیب بیشترین و کمترین تأثیر را بر کیفیت حسابرسی دارند. اما، جنسیت حسابرس رابطه بین تیپ شخصیتی و کیفیت حسابرسی را تعدیل نکرده است. بنی‌مهد (۱۳۹۰) در بررسی عوامل تأثیرگذار بر اظهار نظر مقبول حسابرس طی پژوهشی نشان داد عواملی مانند عملکرد مدیر، تغییر مالکیت، خصوصی بودن موسسه حسابرسی، گزینش اظهار نظر و تغییر حسابرس از یک موسسه خصوصی به موسسه حسابرسی خصوصی دیگر رابطه مستقیم با احتمال صدور گزارش حسابرسی مقبول دارند. برادران حسن‌زاده و همکاران (۱۳۹۲) در بررسی تأثیر تیپ‌های شخصیتی حسابرسان بر محتوای گزارش حسابرسی دریافتند ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری بر نوع اظهار نظر حسابرس و تعداد بند شرط گزارش حسابرسی تأثیر معنی‌دار و منفی دارد، ولی بر نوع بند شرط گزارش حسابرس تأثیری معنی‌دار ندارد. هم‌چنین، برون‌گرایی بر نوع اظهار نظر حسابرس، نوع بند شرط، تعداد بند شرط و تعداد بند بعد از اظهار نظر تأثیر معنی‌دار و منفی دارد. هم‌چنین شخصیت توافق‌پذیر، بر نوع اظهار نظر حسابرس، نوع بند شرط، تعداد بند شرط و تعداد بند بعد از اظهار نظر تأثیر معنی‌دار و مثبت دارد. با وجدان بودن بر تعداد بند بعد از اظهار نظر تأثیر

معنی دار و مثبت دارد، ولی بر نوع اظهار نظر، نوع بند شرط و تعداد بند شرط تأثیری معنی دار ندارد. نادری و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر تیپ‌های شخصیتی A, B, C و D حسابرسان بر محتوای گزارش حسابرسی در بین مدیران سازمان حسابرسی و موسسات عضو جامعه‌ی حسابداران رسمی دریافتند اظهار نظرهای مقبول، مشروط و مردود با تیپ‌های شخصیتی رابطه معناداری دارد.

سعیدی و ناصری (۱۳۹۶) در پژوهشی تفاوت‌های فردی و قضاوت حرفه‌ای حسابرس را تحت تأثیر چهار ویژگی فردی شامل دو ویژگی جمعیت‌شناختی (جنسیت و تجربه) و دو ویژگی روانشناختی (خوش‌بینی و اعتماد به نفس) را بررسی کردند، نتایج پژوهش نشان داد که خوش‌بینی، اعتماد بنفوس، تجربه و جنسیت منجر به وجود تفاوت در قضاوت حرفه‌ای حسابرسان می‌شود. سعیدی و ناصری (۱۳۹۶)، در مطالعه‌ای دیگر، تأثیر تیپ شخصیتی بر قضاوت حرفه‌ای حسابرس را مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند. نتایج تحقیق آنها نشان داد که از میان ویژگی‌های شخصیتی حسابرس، تنها روان‌نجوری با قضاوت حرفه‌ای رابطه مثبت و معنی داری دارد. احمدزاده و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی نشان دادند رابطه معنی داری بین رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی و ابعاد پنجگانه شخصیت یعنی روان‌نجوری، برون‌گرایی، انعطاف‌پذیری، دلبپذیر بودن و وجدان کاری وجود دارد.

سیمیاری و بنی‌مهد (۱۳۹۷)، رابطه میان بیش اعتمادی مدیریت صاحبکار و اظهار نظر غیرمقبول حسابرس را بررسی کردند، نتایج پژوهش آنها نشان داد که بیش اعتمادی مدیر با اظهار نظر غیرمقبول حسابرس رابطه منفی و معنی دار دارد.

حیرانی و همکاران (۱۳۹۸) نشان دادند ویژگی رفتاری اعتماد بیش از حد حسابرسان بر قضاوت حرفه‌ای آن‌ها تأثیر مثبت و معنی دار دارد. هم چنین آن‌ها دریافتند ویژگی شخصیتی ماکیاولیسم بر قضاوت حرفه‌ای حسابرسان تأثیر گذار است.

نظامی و همکاران (۱۳۹۹) دریافتند توافق‌پذیری رویکردی موجب کاهش و توافق‌پذیری اجتنابی موجب بهبود کیفیت قضاوت حسابرسان می‌گردد. همچنین حسابرسان با تیپ شخصیتی متفکر در مقابل تیپ شخصیتی احساسی، قضاوت حرفه‌ای تری انجام می‌دهند. نتایج پژوهش آنها تایید کرد که تمام ابعاد شخصیت (به جز با وجدان بودن) با واسطه خودکارآمدی حرفه‌ای بر قضاوت حسابرسان تأثیر معنی داری دارد. کریمی و همکاران (۱۴۰۰) به ارزیابی تأثیر سوگیری‌های روانشناختی فردی و ابعاد شخصیتی حسابرسان بر کیفیت حسابرسی پرداختند. آن‌ها نشان دادند سوگیری‌های اطمینان بیش از حد، خوش‌بینی و تحمل ابهام و ابعاد شخصیتی برون‌گرایی و مسئولیت‌پذیری اثر قابل توجهی بر کیفیت حسابرسی دارد، اما ابعاد شخصیتی شامل روان‌نجوری، انعطاف‌پذیری، توافق‌پذیری تأثیری بر کیفیت حسابرسی ندارد. خردیار و همکاران (۱۴۰۰) در بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی بر تعارض حسابرس با نقش واسطه‌ای جنسیت دریافتند روان-رنجوری رابطه معنادار و منفی، و برون‌گرایی رابطه معنادار و مثبت با تعارض میان حسابرس و مدیریت صاحبکار دارد و جنسیت نقش تعدیلگر در رابطه میان

برونگرایی حسابر و تعارض با مدیریت صاحبکار دارد. هم چنین مردان برون‌گرا نسبت به زنان برون‌گرا، بیشتر دچار تعارض با مدیریت صاحبکار می‌شوند. پور علی (۱۴۰۱) نشان داد تمرکز بازار حسابرسی بر نوع اظهارنظر حسابر تأثیر مثبت دارد. به عبارت دیگر، هرگاه حسابرسان تمرکز بیشتری بر بازار صنعت داشته باشند، در آن صورت کیفیت کار حسابرسی افزایش یافته و اظهارنظر مقبول افزایش می‌یابد. یاری و همکاران (۱۴۰۱) طی پژوهشی دریافتند با بهبود فرایندهای مدیریت ریسک سازمانی، اظهار نظر حسابر در باره ابهام در تداوم فعالیت کاهش می‌یابد. هم چنین با افزایش توانایی مدیریت شرکت، رابطه بین مدیریت ریسک سازمانی و اظهارنظر حسابر در خصوص تداوم فعالیت شرکت تقویت می‌گردد.

علیزادگان و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که انواع تیپ‌های شخصیتی حسابرسان، با قضاوت آن‌ها در کشف تقلب، رابطه مثبت و معنی‌داری دارد. به عقیده آن‌ها شخصیت می‌تواند بر تمایل حسابرسان در جستجوی اطلاعات و کشف تقلب تأثیرگذار باشد.

۲-۳-۲- پیشینه خارجی

دانلی^۸ و همکاران (۲۰۰۳) در پژوهشی اختلالات رفتاری حسابرسان را در عملکرد آنها بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که اختلالات رفتاری در فرایند حسابرسی عملکرد آنها را از گردآوری اطلاعات تا اظهار نظر تحت تأثیر قرار می‌دهد و این موضوع باعث کاهش کارایی آنها می‌شود.

نویکا^۹ و همکاران (۲۰۱۶) دریافتند که قصور حسابر در گزارش‌گری مالی می‌تواند به شدت اعتبار یک حسابر را خدشه‌دار کند و ریسک دعاوی حقوقی و قضایی علیه حسابر را افزایش دهد. بنابراین شرکای خودشیفته به منظور کاهش ریسک مذکور، انگیزه‌های قوی برای انجام حسابرسی با کیفیت بالا دارند.

نتایج پژوهش رنان و لویز^{۱۰} (۲۰۲۰) نشان می‌دهد که خودشیفتگی حسابر رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار با تردید حرفه‌ای او دارد. به عقیده آن‌ها، خودشیفتگی باعث می‌شود تا عزت نفس و توانایی پرسشگری حسابر را افزایش یابد. اما دو ویژگی دیگر تاریک شخصیت یعنی ماکیاولیسم و جامعه‌ستیزی تأثیر معنی‌داری بر تردید حرفه‌ای ندارند.

جانسن^{۱۱} و همکاران (۲۰۲۱) دریافتند که خودشیفتگی شرکای حسابرسی به طور معنی‌داری بیشتر از سایر حسابر‌ها است و این موضوع باعث شده است تا شرکای حسابرسی، تردید حرفه‌ای بیشتری در مقایسه با سایرین داشته باشند.

به عقیده چرچ^{۱۲} و همکاران (۲۰۲۰) شرکای خودشیفته در حرفه حسابرسی معمولاً نسبت به پنهان کردن اطلاعات از سوی صاحبکار که می‌تواند مانع تصمیم‌گیری‌های گزارش‌دهی آنها شود، حساس‌تر هستند. هم چنین از آنجایی که افراد خودشیفته، ماهیت رقابتی دارند، بنابراین حسابرسان خودشیفته کارایی بیشتری در مقایسه با سایر حسابرسان دارند.

تاکادا^{۱۳} و همکاران (۲۰۲۱) در مطالعه‌ای رابطه بین میزان خودشیفتگی شریک حسابرسی و مدیریت سود را بررسی نمودند. یافته‌های آن‌ها نشان داد که خودشیفتگی شریک حسابرسی

رابطه منفی با مدیریت سود از نوع حداکثرسازی سود دارد. آن‌ها تایید می‌کنند که وقتی یک تیم حسابرِسی بیش از یک شریک خودشیفته دارد، خودشیفتگی تنها در صورتی در محدود کردن مدیریت سود مؤثر است که شریک اصلی تیم، خودشیفته باشد.

چو^{۱۴} و همکاران (۲۰۲۱) با استفاده از اندازه امضای شریک در گزارش‌های حسابرِسی دریافتند که کیفیت حسابرِسی با خودشیفتگی شریک افزایش می‌یابد. آن‌ها نشان دادند تغییرات در کیفیت حسابرِسی ارتباط مثبت و معنی‌داری با تغییرات در خودشیفتگی شریک حسابرِسی دارد. نتایج آن‌ها تایید می‌نماید که خودشیفتگی شریک، کیفیت حسابرِسی را عمدتاً از طریق افزایش استقلال حسابرِس، به جای شایستگی حسابرِس، بهبود می‌بخشد. جانسون^{۱۵} و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند خودشیفتگی حسابرِس، عاملی مهم در ارزیابی ریسک تقلب است. آن‌ها دریافتند هرگاه مدیر مالی دارای خودشیفتگی کلامی بالا باشد، حسابرسان خودشیفته، ریسک تقلب را پایین ارزیابی می‌کنند. هم چنین بی تفاوتی اخلاقی تأثیر منفی و معنی‌دار بر ارزیابی حسابرِس از ریسک تقلب دارد.

کامرون^{۱۶} و همکاران (۲۰۲۲) اعتقاد دارند که ویژگی‌های شرکای حسابرِسی در توضیح تغییرات در قضاوت حسابرِس و هم چنین قیمت‌گذاری خدمات حسابرِسی، ویژگی‌های مهمی هستند. کرچوفز^{۱۷} و همکاران (۲۰۲۲) طی یک بررسی دریافتند خودشیفتگی شرکای حسابرِسی رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار با حق‌الزحمه حسابرِسی دارد. هم چنین آن‌ها نشان دادند شرکایی که خودشیفتگی بالایی دارند، معمولاً درباره عدم تداوم فعالیت، اظهار نظر بیشتری انجام می‌دهند و قضاوت محافظه‌کارانه‌تری در مقایسه با سایر شرکای حسابرِسی دارند.

ساماگائو و فلیسیو^{۱۸} (۲۰۲۲) در پژوهشی تأثیر شخصیت حسابرِس بر کیفیت حسابرِسی را مورد بررسی قرار دادند. در این پژوهش آن‌ها دریافتند که ویژگی‌های توافقی‌پذیری، وظیفه‌شناسی و گشودگی به طور مثبت با تردید حرفه‌ای حسابرسان و در نتیجه با کیفیت حسابرِسی رابطه معنی‌داری دارد. اما وظیفه‌شناسی و روان رنجوری تأثیری منفی و معنی‌دار با کیفیت حسابرِسی دارد. پیپر^{۱۹} (۲۰۲۲) نتیجه می‌گیرد که ویژگی‌های شخصیتی تأثیر با اهمیت بر عملکرد شغلی افراد می‌گذارند. به نظر او، ویژگی‌هایی که تأثیر مستقیم بر عملکرد شغلی دارند شامل توافق‌پذیری، برون‌گرایی، خودشیفتگی، ماکیاولیسم و جامعه‌ستیزی است. فرانسیس^{۲۰} (۲۰۲۳) معتقد است ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی شریکی که تیم حسابرِسی را هدایت می‌کند به همان اندازه در ارزیابی کیفیت حسابرِسی مهم است که اندازه موسسه حسابرِسی و تعداد کارکنان حرفه‌ای مهم است.

صالحی و همکاران (۲۰۲۳) نشان دادند بین ویژگی‌های حسابرِس (مدت تصدی، حق‌الزحمه و تخصص) و خوانایی گزارش حسابرِسی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. علاوه بر این، متغیرهای خودشیفتگی، اعتماد به نفس و تغییر اجباری حسابرِس با خوانایی گزارش حسابرِسی ارتباط مثبت و معناداری دارند. چن^{۲۱} و همکاران (۲۰۲۳) دریافتند ویژگی شخصیتی برون‌گرایی با کیفیت حسابرِسی ارتباط مثبت و معناداری دارد. به عقیده او استخدام و بکارگیری افراد با

ویژگی برون‌گرایی می‌تواند عملکرد کاری حسابرسان و در نتیجه قضاوت و کیفیت حسابرسی را بهبود دهد.

۲-۳-۳- تدوین فرضیه پژوهش

بر اساس آن چه که در بالا گفته شد می‌توان نتیجه گرفت که خودشیفتگی نوعی سوگیری شناختی است و می‌تواند بر قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرس تاثیرگذار باشد. مطالعات انجام شده درباره تاثیر خودشیفتگی بر قضاوت و تصمیم‌گیری افراد نتایج متفاوتی را ارائه نموده‌اند. برخی از مطالعات بر این نکته تاکید دارند چون افراد خودشیفته، خودمحور هستند؛ به نظر دیگران توجه نمی‌کنند و به دنبال آن هستند تا نظر و عقیده خود را بر طرف مقابل تحمیل نمایند. از این رو، انتظار بر آن است حسابرسان با درجه بالایی از خودشیفتگی؛ در تلاش هستند تا اشتباهات و تحریف‌های حسابداری را کشف و مدیریت صاحبکار را وادار به رفع آن‌ها کنند. این موضوع باعث افزایش کیفیت حسابرسی و در نتیجه افزایش شهرت حسابرس خواهد شد. هم چنین برخی دیگر از پژوهشگران معتقد هستند به دلیل عدم توجه افراد خودشیفته به نظرات دیگران، خودشیفتگی حسابرس باعث کاهش کیفیت حسابرسی خواهد شد. شرکای حسابرسی خودشیفته در فرایند قضاوت و تصمیم‌گیری، نظرات و اطلاعات سایر اعضای گروه حسابرسی را بی اهمیت می‌دانند و این موضوع کشف تقلب و تحریف‌های حسابداری توسط اعضای تیم را تحت الشعاع خود قرار می‌دهد و در نتیجه کیفیت حسابرسی کاهش می‌یابد (چو و همکاران، ۲۰۲۱)؛ کامرون و همکاران، ۲۰۲۲). اگر اظهار نظر مقبول حسابرسی را شاخصی از کیفیت حسابرسی فرض کنیم (محمدرضایی و فرجی، ۱۳۹۸)، در آن صورت می‌توان فرضیه پژوهش را به شرح زیر نوشت:

خودشیفتگی حسابرس رابطه‌ای معنی‌دار با اظهار نظر مقبول حسابرسی دارد.

۳- روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به ماهیت آن، از نوع پژوهش کاربردی و از نظر روش در زمره پژوهش‌های توصیفی-همبستگی می‌باشد. مبانی نظری و داده‌های پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای بدست آمده است. از آنجایی که این پژوهش در یک محیط واقعی یعنی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران انجام شده است، این پژوهش یک مطالعه میدانی نیز محسوب می‌شود. آزمون فرضیه‌های تحقیق بر اساس رگرسیون لاجستیک باینری به کمک نرم‌افزار SPSS شماره ۲۶ انجام شده و جامعه آماری این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران است. دوره زمانی پژوهش یک دوره یازده ساله بین سال‌های ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۸ می‌باشد. تعداد ۱۳۴ شرکت و در نهایت ۱۴۷۴ سال شرکت مشاهده به عنوان داده گزارش‌های مالی سالیانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران به روش غربالگری جمع‌آوری و مورد آزمون قرار گرفته‌اند. جدول شماره ۱ نحوه انتخاب نمونه آماری پژوهش را نشان می‌دهد:

جدول ۱- تعیین نمونه آماری

تعداد شرکت ها	شرح
۴۵۸	کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و فرابورس در سال ۱۳۹۸
(۱۲۴)	شرکت‌هایی که پایان سال مالی آن‌ها ۲۹ اسفند نیست
(۷۲)	شرکت‌های بیمه، سرمایه گذاری و هلدینگ و بانک‌ها
(۳۵)	شرکت‌هایی که طی دوره پژوهش به بورس وارد شده‌اند
(۳۷)	شرکت‌هایی که در دوره زمانی پژوهش از بورس حذف شده‌اند (توقف نماد)
(۵۶)	شرکت‌هایی که اطلاعات آنها در دوره زمانی پژوهش در دسترس نبوده است
۱۳۴	تعداد نمونه آماری

مدل پژوهش به منظور آزمون رابطه میان خودشیفتگی حسابرِس و اظهار نظر مقبول حسابرسی به صورت رابطه شماره ۱ نوشته می‌شود:

$$OP-Audit = a_0 + a_1 Aud-Narcissism_{it} + a_2 Size_{it} + a_3 Lev_{it} + a_4 S-GR_{it} + a_5 OEit + a_6 Roa_{it} + a_7 Aud-type_{it} + a_8 QR_{it} + a_9 Inv-Rec_{it} + a_{10} PC_{it} + a_{11} Industry_{it} + \varepsilon$$

که در آن:

OP-Audit = نشان دهنده اظهار نظر مقبول حسابرسی می‌باشد. این متغیر یک متغیر مصنوعی با مقدار یک و صفر است. هرگاه اظهار نظر حسابرِس مقبول باشد مقدار آن یک و در غیر آن صورت صفر در نظر گرفته می‌شود.

Aud-Narcissism = خودشیفتگی حسابرِس است. این متغیر بر اساس اندازه امضای حسابرِس اندازه‌گیری می‌شود. امضای حسابرِس از گزارش‌های حسابرسی صورت‌های مالی استخراج شده است. در اطراف هر امضا مستطیلی کشیده شد و مساحت آن بر اساس نرم‌افزار Image J اندازه‌گیری گردید. سپس از مساحت هر امضاء لگاریتم طبیعی گرفته شد. در علم روانشناسی افرادی که خود را مهم می‌پندارند و خودشیفته، مغرور، متکبر و به دنبال تسلط بر دیگران هستند، معمولاً امضای آن‌ها اندازه بزرگی دارد. در پژوهش‌های روانشناسی ابتدا از طریق پرسشنامه سطح خودشیفتگی افراد اندازه‌گیری و سپس همبستگی آن با اندازه امضای افراد مورد مطالعه، مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این مطالعات نشان دادند که همبستگی معنی‌دار و شدیدی میان اندازه امضاء و سطح خودشیفتگی افراد وجود دارد. به عقیده روانشناسان، افرادی که امضای بزرگ‌تر و یا امضای خاصی دارند به دنبال آن هستند تا خود را متمایز از دیگران نشان دهند. بنابراین امضاء می‌تواند نشانه‌ای از نوع شخصیت فرد باشد (زیگن هافت و مارلو^{۲۲}، ۱۹۷۳؛ جورگنسن^{۲۳}، ۱۹۷۷). در پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی نیز از امضای مدیران و حسابرسان به عنوان نشانه‌ای از

خودشسیفتگی استفاده شده است (هم^{۲۴} و همکاران، ۲۰۱۸؛ چوو همکاران، ۲۰۲۱ و بذر افشان و همکاران، ۱۳۹۷).

Size = اندازه شرکت مورد رسیدگی حسابرس، که از طریق لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها اندازه گیری می‌شود.

Lev = ریسک مالی شرکت مورد رسیدگی حسابرس، عبارت است از نسبت جمع بدهی‌ها به جمع دارایی‌ها

S-GR = رشد فروش شرکت مورد رسیدگی حسابرس، عبارت است از فروش سال جاری منهای فروش سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل

OE = مالکیت سهامدار عمده عبارت است از درصد سهام متعلق به سهامدار عمده در ترکیب سهامداران شرکت مورد رسیدگی حسابرس

Roa = نسبت سود آوری شرکت مورد رسیدگی حسابرس، عبارت است از نسبت سودخالص به جمع دارایی‌ها

Aud-type = نوع حسابرس، این متغیر یک متغیر مصنوعی با مقدار یک و صفر است. هرگاه حسابرس سازمان حسابرسی باشد مقدار آن یک و در غیر آن صورت صفر در نظر گرفته می‌شود.

QR = نسبت آبی شرکت مورد رسیدگی حسابرس، عبارت است از دارایی‌های جاری بدون در نظر گرفتن موجودی مواد و کالا و پیش پرداخت‌ها بر دارایی‌های جاری

Inv-Rec = نسبت جمع موجودی کالا و حساب‌های دریافتی به جمع دارایی‌ها

PC = تغییر شریک حسابرسی، این متغیر یک متغیر مصنوعی با مقدار یک و صفر است. هرگاه حسابرس سال جاری تغییر کرده باشد مقدار آن یک و در غیر آن صورت صفر در نظر گرفته می‌شود.

لازم به توضیح است که به غیر از متغیر خودشسیفتگی، بقیه متغیرها، متغیرهای کنترل هستند. این متغیرها در پژوهش‌های قبلی از جمله پژوهش چو و همکاران (۲۰۲۱) و سیمیری و بنی‌مهد (۱۳۹۷) استفاده شده است.

۴- یافته‌های پژوهش

۴-۱- آمار توصیفی

آمار توصیفی داده‌های پژوهش در جدول شماره ۲ ارائه شده است. این جدول میانگین و میانه متغیرهای کمی پژوهش را نشان می‌دهد. نزدیک بودن میانه و میانگین متغیرها نشان دهنده نرمال بودن متغیرها است. این جدول نشان می‌دهد که میانگین خودشسیفتگی حسابرس برابر ۱۰/۳۷ و حداقل آن ۸/۱۲ و حداکثر آن برابر ۲۹/۲۷ است. متوسط ریسک مالی شرکت‌ها برابر ۶۳ درصد است. هم چنین، از کل مشاهدات اظهار نظر حسابرس طی دوره پژوهش، حدود ۴۴ درصد اظهار نظر مقبول حسابرسی و بقیه نیز گزارش غیرمقبول بوده اند.

جدول ۲. آمار توصیفی

نسبت موجودی و دریافتنی به دارایی‌ها	نسبت آنی شرکت	نسبت سودآوری شرکت	مالکیت سهامدار عمده	رشد فروش شرکت	ریسک مالی	اندازه شرکت	خودشیفتگی حسابرس	
۰/۵۲۷۶	۰/۹۰۸۷	۰/۱۰۸۹	۵۰/۷۲۷۸	۰/۹۳۱	۰/۶۳۵۵۴	۱۳/۹۹۰۹	۱۰/۳۷۲۴	میانگین
۰/۵۲۱۸	۰/۷۹۹۷	۰/۰۹۳۳	۵۱/۰۰۰۰	۰/۸۷۶	۰/۶۱۷۹۰	۱۳/۹۱۸۲	۱۰/۳۹۵۰	میانه
۰/۳۷۴۱	۰/۹۵۲۷	۰/۲۸۵۵	۲۱/۳۰۷۰	۱/۵۲۷	۰/۳۵۳۸۶	۱/۴۹۴۵۵	۰/۸۱۹۰۲	انحراف معیار
۰/۱۷۲	۰/۰۰۰	-۰/۹۱۷	۰/۰۰۰	-۰/۳۷۲	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۸/۱۲	حداقل
۰/۸۱۳	۱۲/۴۶۸	۰/۸۲۷	۱۰۰/۰۰	۱/۳۲۸	۰/۹۷۶	۲۰/۱۴	۲۹/۲۷	حداکثر

۲-۴- آزمون فرضیه پژوهش

قبل از آزمون فرضیه تحقیق، همبستگی میان متغیرهای توضیحی مدل مورد بررسی قرار می‌گیرد. جدول شماره ۳ همبستگی میان متغیرهای توضیحی مدل پژوهش را نشان می‌دهد. نتایج جدول مذکور بیانگر آن است که بیشترین همبستگی معنی دار میان ریسک مالی و نسبت آنی شرکت برابر ۴۰- درصد است. از آنجایی که این مقدار کمتر از ۵۰ درصد می‌باشد، می‌توان گفت که همبستگی حاد میان متغیرهای پژوهش وجود ندارد.

جدول ۳. همبستگی میان متغیرها

۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
نسبت تغییر شریک حسابرسی	نسبت موجودی و دریافتنی به دارایی‌ها	نسبت آنی شرکت	نسبت سودآوری شرکت	مالکیت سهامدار عمده	رشد فروش شرکت	ریسک مالی	اندازه شرکت	خودشیفتگی حسابرس		
۰/۰۳۸	۰/۰۱۳	-۰/۰۱۶	۰/۰۶۲*	-۰/۰۳۳	-۰/۰۰۶	-۰/۰۰۷	-۰/۰۰۶	-۰/۰۴۰	۱	۱
۰/۰۰۱	-۰/۰۱۵۷*	۰/۰۱۱	۰/۰۱۳	-۰/۰۲۹	۰/۰۲۳	۰/۰۲۱۲*	۰/۰۰۲	۱		۲
۰/۰۶۷*	۰/۰۳۱	-۰/۰۴۰۹*	۰/۰۲۶	-۰/۰۳۸۲*	-۰/۰۱۳	۰/۰۰۵۰*	۱			۳
۰/۰۰۴	-۰/۰۱۰	-۰/۰۲۱	۰/۰۰۱	-۰/۰۲۷	-۰/۰۳۳	۱				۴
-۰/۰۰۹	-۰/۰۰۸۵*	-۰/۰۲۲	۰/۰۰۵۹*	۰/۰۰۲	۱					۵
-۰/۰۴۰	-۰/۰۴۳	۰/۰۱۷۸*	۰/۰۰۱۵*	۱						۶
-۰/۰۳۶	۰/۰۲۵	-۰/۰۳۶	۱							۷
-۰/۰۲۳	-۰/۰۲۴	۱								۸
۰/۰۲۸	۱									۹
۱										۱۰

* معنی داری در سطح اطمینان ۹۵ درصد

آزمون فرضیه پژوهش براساس رگرسیون چند متغیره لاجستیک باینری انجام شده است. جدول شماره ۴ نتایج آزمون مذکور را نشان می‌دهد. مطابق نتایج این جدول، از آنجایی که سطح معنی‌داری خودشیفتگی حسابران برابر ۲/۲ درصد و کمتر از ۵ درصد است، بنابراین می‌توان ادعا نمود که در سطح اطمینان ۹۵ درصد میان خودشیفتگی حسابران و اظهار نظر مقبول حسابرانی رابطه‌ای معنی‌دار وجود دارد و چون ضریب خودشیفتگی مثبت است، می‌توان گفت که این رابطه مثبت است. یعنی با افزایش خودشیفتگی حسابران احتمال صدور گزارش مقبول حسابرانی توسط حسابران نیز افزایش می‌یابد. از این رو، فرضیه پژوهش تایید می‌شود. هم چنین این جدول نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵ درصد، نوع حسابران و درصد سهام متعلق به سهامدار عمده رابطه‌ای مثبت و معنی‌دار با احتمال صدور اظهار نظر مقبول حسابرانی دارند. بقیه متغیرهای پژوهش نیز رابطه‌ای معنی‌دار با احتمال صدور اظهار نظر مقبول حسابرانی ندارند. هم چنین آماره کای دو مدل برابر ۱۹۵/۲۰۲ و سطح معنی‌داری آن زیر ۵ درصد و برابر صفر است. این موضوع به این معنی است که نقش متغیرهای توضیحی مدل در تغییر نسبت احتمالات متغیر اظهار نظر مقبول حسابرانی با اهمیت و مورد تایید است. هم چنین ضریب تعیین مدل برابر ۱۸/۹ درصد و درصد پیش‌بینی مدل نیز برابر ۶۸/۳ درصد و بالا می‌باشد.

جدول شماره ۴. آزمون فرضیه‌ها

سطح معنی‌داری	آماره والد	ضرایب	
۰/۰۲۰	۵/۴۱۲	-۲/۷۱۸	عرض از مبدا
۰/۰۲۲	۵/۲۶۳	۰/۱۸۸	خود شیفتگی حسابران
۰/۹۴۸	۰/۰۰۴	۰/۰۰۳	اندازه شرکت
۰/۹۰۷	۰/۰۱۴	-۰/۰۲۴	ریسک مالی
۰/۷۲۶	۰/۱۲۳	۰/۰۰۰	رشد فروش شرکت
۰/۰۰۰	۲۱/۵۶۶	۰/۰۱۴	مالکیت سهامدار عمده
۰/۳۲۱	۰/۹۸۵	۰/۲۸۵	نسبت سود آوری شرکت
۰/۰۰۶	۷/۵۴۱	۰/۴۲۴	نوع حسابران
۰/۳۹۹	۰/۷۱۰	-۰/۰۶۳	نسبت آبی شرکت
۰/۸۰۲	۰/۰۶۳	۰/۰۰۱	نسبت موجودی و دریافتی به دارایی‌ها
۰/۴۵۹	۰/۵۴۸	-۰/۹۲۰	تغییر شریک حسابرانی
۰/۰۰۰	-	۱۹۵/۲۰۲	آماره کای دو
اثرات صنعت در آزمون فرضیه لحاظ شده است		ضریب تعیین = ۰/۱۸۹ درصد پیش‌بینی مدل = ۶۸/۳	

۵- بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش رابطه میان خودشیفتگی حسابرس و احتمال صدور اظهار نظر مقبول حسابرسی را مورد بررسی قرار داد. نتایج پژوهش نشان می‌دهد با افزایش خودشیفتگی حسابرس، احتمال صدور اظهار نظر مقبول حسابرسی افزایش می‌یابد. همان گونه که قبلاً گفته شد، خودشیفتگی حسابرس می‌تواند اثرات متفاوتی بر اظهار نظر حسابرس و در نتیجه بر کیفیت حسابرسی داشته باشد. خودشیفتگی در حسابرسان، موجب می‌شود تا آن‌ها نظرات خود را در راستای اصلاح حساب‌ها و رفع اشتباهات بر مدیریت شرکت مورد رسیدگی، تحمیل نمایند. این موضوع موجب ارائه خدمات با کیفیت حسابرسی و صدور اظهار نظر مقبول حسابرسی خواهد شد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرسان و عملکرد آن‌ها به ویژگی‌های شخصیتی وابسته است. یافته‌های این پژوهش را می‌توان همسو با نتایج پژوهش چو و همکاران (۲۰۲۱) دانست. آن‌ها در پژوهش خود نشان دادند که ویژگی خودشیفتگی شرکای حسابرسی تاثیر مثبت و معنی‌داری با اظهار نظر مقبول حسابرسی و در نتیجه کیفیت حسابرسی دارد. هم چنین شواهد مقاله حاضر، یافته‌های پژوهش کرچوفز و همکاران (۲۰۲۲) را تایید می‌نماید. به عقیده آن‌ها شرکای حسابرسی با خودشیفتگی بالا، کیفیت حسابرسی بالاتری را ارائه می‌نمایند. از آنجایی که کیفیت گزارشگری مالی به کیفیت حسابرسی وابسته است، از این رو بر اساس شواهد این پژوهش، می‌توان نتیجه گرفت که کیفیت گزارشگری مالی علاوه بر ارتباط با ویژگی رفتاری مدیران شرکت‌ها به خصوصیات رفتاری حسابرسان نیز وابسته است. یافته‌های پژوهش حاضر اذعان دارد که فرایند قضاوت و تصمیم‌گیری حسابرس به ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی متکی است. این مقاله تصدیق می‌نماید که سلامت روان حسابرس، می‌تواند بر تمامی مراحل حسابرسی از گردآوری شواهد تا صدور اظهار نظر تاثیرگذار باشد. در واقع می‌توان نتیجه گرفت از آنجایی که قضاوت و تصمیم‌گیری یکی از ارکان اساسی حرفه حسابرسی است، لذا این حرفه به شدت متأثر از ویژگی‌های خلقی و رفتاری حسابرس است. این موضوع می‌تواند ما را در درک بهتر رفتار حسابرسان کمک نماید.

شواهد این پژوهش درک دانشجویان و استادان حسابداری و حسابرسی را از نقش ویژگی‌های روانشناختی شرکای حسابرسی در قضاوت و تصمیم‌گیری آگاه می‌نماید. هم چنین یافته‌های این مقاله می‌تواند اطلاعات سودمندی را در اختیار سیاست‌گذاران حرفه حسابرسی قرار دهد. از این رو، به قانون‌گذاران و سیاست‌گذاران حرفه حسابرسی پیشنهاد می‌گردد تا با بررسی ویژگی‌های رفتاری حسابرسان، برنامه‌ریزی لازم به منظور ارتقای کیفیت حسابرسی و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی را فراهم آورند.

منابع

احمدزاده، طه، خیراللهی، فرشید، شاه‌ویسی، فرهاد، طاهرآبادی، علی‌اصغر. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین ابعاد شخصیتی و نوع جنسیت با رفتارهای کاهنده کیفیت حسابرسی. حسابداری

- سلامت، (۲)۶، ۱-۲۳.
- برادران حسن زاده، رسول، فتاحی اصل، بهرام، ابوالحسن زاده، سودا. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر تیپ‌های شخصیتی حسابرسان بر محتوای گزارش حسابرسی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، (۲)۶، ۱۰۰-۸۹.
- بذرافشان، وجیهه؛ بذرافشان، آمنه؛ صالحی، مهدی (۱۳۹۷) بررسی تأثیر خودشیفتگی مدیران بر کیفیت گزارشگری مالی. فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، (۴)۲۵: ۴۷۸-۴۵۷.
- بنی مهد، بهمن (۱۳۹۰). بررسی عوامل تأثیرگذار بر اظهارنظر مقبول حسابرس. فصلنامه بورس اوراق بهادار، شماره ۱۳، صص ۵۹-۸۳.
- حیرانی فروغ، وکیلی فرد حمیدرضا، بنی مهد بهمن و رهنمای فریدون (۱۳۹۶). تأثیر ویژگی‌های اجتماعی حسابرسان بر قضاوت آنها در حل تعارض میان حسابرس و مدیریت ویژگی‌های منتخب: بیش اعتمادی و شخصیت ماکیاولیسم. دانش حسابرسی، شماره ۶۷، دوره ۱۷، صص ۷۱-۹۸.
- خردیار، سینا؛ نیاوند ساریخانینگلو، بهروز، آزادی، کیهان، اوشک سرائی، مریم. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر ویژگی‌های شخصیتی بر تعارض حسابرس با نقش واسطه‌ای جنسیت در ایران. مجله سلامت و بهداشت، (۳)۱۲، ۴۴۵-۴۵۷.
- سعدی گراغانی مسلم و ناصری احمد، (۱۳۹۶). تفاوت فردی و قضاوت حرفه‌ای حسابرس. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی. شماره ۳۶، دوره ۹، صص ۱۱۱-۱۳۰.
- سعدی گراغانی مسلم و ناصری احمد (۱۳۹۶). تأثیر تیپ شخصیتی بر قضاوت حرفه‌ای حسابرس در تخصیص بودجه زمانی به حساب‌های حاوی برآورد. دوفصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، شماره ۳، سال دوم، صص ۱۶۹-۱۸۴.
- سمیاری مریم و بنی مهد بهمن (۱۳۹۷). بیش اعتمادی مدیریت صاحبکار و اظهارنظر غیرمقبول حسابرس. پژوهش‌های تجربی حسابداری، شماره ۱، دوره ۸، صص ۱۳۵-۱۵۶.
- صفرزاده، سجادی، شعبانی، محیا. (۱۳۹۹). تأثیر تیپ شخصیتی بر کیفیت حسابرسی (مطالعه موردی: حسابرسان دیوان محاسبات ایران). دوفصلنامه علمی حسابداری دولتی، (۲)۶، ۱۴۵-۱۵۴.
- علی زاده گان، صمدی لرگانی، ایمنی. (۱۴۰۱). تأثیر تیپ شخصیتی و اخلاق حرفه‌ای بر توانایی حسابرسان در کشف تقلب با استفاده از تئوری رفتار برنامه‌ریزی‌شده با نقش تردید حرفه‌ای. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، (۵۴)۱۴، ۴۹-۷۸.
- غلامرضایی محسن، حسنی محمد (۱۳۹۸) تأثیر اختلالات شخصیت بر تردید حرفه‌ای حسابرسان مستقل. دانش حسابداری، شماره ۳۷، صص ۴۳-۷۶.
- محمدرضائی، فخرالدین؛ فرجی، امید (۱۳۹۸). معمای سنجش کیفیت حسابرسی در پژوهش‌های آرشویی: نقد و ارائه پیشنهادهایی برای محیط پژوهشی ایران. فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، (۱)۲۶، ۸۷-۱۲۲.
- نادری، سپیده، بنی طالبی دهکردی، بهاره، غضنفری، احمد. (۱۳۹۵). تأثیر تیپ‌های شخصیتی بر محتوای گزارش حسابرسی. A, B, C و D؛ دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، (۲۰)۵، ۷۱-۸۶.

نظامی احمد، پورحیدری امید و پاکدامن مجید، (۱۳۹۹). بررسی اثر ویژگی‌های شخصی (وجدان و توافق پذیری)، احساسات-تفکر و ریسک‌پذیری بر قضاوت حسابرسان با توجه به نقش

میانجی خودکارآمدی. دانش حسابداری مالی، شماره ۲۴، صص ۱-۲۴

Ackerman R. A., Donnellan M. B. (2013). Evaluating self-report measures of narcissistic entitlement. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 35, 460-474.

Ahmadzadeh, T., Kheirollahi, F., Shahvoisi, F., Taherabadi, A. (2016). Examining the relationship between personality dimensions and gender type with behaviors that reduce audit quality. *Health Accountancy*, 6(2), 1-23. (In Persian)

Akers, M., Giacominio, D.E., Webber, J., (2014) Narcissism in Public Accounting Firms, *Accounting and Finance Research* 3(3) :1-19, DOI:10.5430/afr.v3n3p170

Alizadehgan, L. Samadi-Largani, M. Imeni, M. (2022). The Effect of Personality Type and Professional ethics on Auditors' Ability to Detect Fraud Using the Theory of Planned Behavior by the Role of Professional Skepticism, *Financial Accounting and Audit Research*, 14(54):49-78. (In Persian)

Amernic, J., & Craig, R. (2010). Accounting as a facilitator of extreme narcissism. *Journal of Business Ethics*, 96(1), 79-93. Dpi:10.107/s10551-010-0450-0.

Baradaran-Hassanzadeh, R., Fatahi Asl, B., Abolhassanzadeh, S. (2012). Investigating the influence of auditors' personality types on the content of the audit report. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, Vol. 6(2), 100-89. (in Persian)

Banimahd, B. (2011). Investigating factors affecting the auditor's unqualified opinion. *Stock Exchange Quarterly*, No. 13, pp. 59-83. (In Persian)

Bazarafshan, V; Bazarafshan, A; Salehi, M. (2017). Examining the effect of CEO's narcissism on the quality of financial reporting. *The Iranian Accounting and Auditing Review*, 25(4): 457-478. (In Persian)

Byrne, K.A., Worthy D.A., (2013) Do narcissists make better decisions? An investigation of narcissism and dynamic decision-making performance, *Personality and Individual Differences*, Vol.55(2): 112-117, <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.02.0204>

Cameran, M., Campa, D., & Francis, J. (2022). The relative importance of auditor characteristics versus client factors in explaining audit outcomes. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 37(4), 751-756.

Chen, Y., Wang, K., Liu, S., (2023) How Personality Traits and Professional Skepticism Affect Auditor Quality? A Quantitative Model, *Sustainability* 2023, 15(2), 1547; <https://doi.org/10.3390/su15021547>

Chou, T. K., Pittman, J. A., & Zhuang, Z. (2021). The importance of partner narcissism to audit quality: Evidence from Taiwan. *The Accounting Review*, 96(6), 103-127.

Church, B. K., Dai, N. T., Kuang, X., & Liu, X. (2020). The Role of Auditor Narcissism in Auditor-Client Negotiations: Evidence from China. *Contemporary Accounting Research*, 37(3), 1756-1787.

Donnelly, D. P., Quirin, J. J., & O'Bryan, D. (2003). Auditor acceptance of dysfunctional audit behavior: An explanatory model using auditors' personal characteristics. *Behavioral research in accounting*, 15(1), 87-110.

Francis, J.R., (2023) Going big, going small: A perspective on strategies for researching audit quality, *The British Accounting Review*, Vol.55, 101167 <https://doi.org/10.1016/j.bar.2022.101167>

- Gholamrezaei M, Hasani M. (2019) The effect of personality disorders on professional Skepticism of independent auditors. *Journal of Accounting Knowledge*, Vol. 10(2): 43-76(In Persian)
- Ham, C., N. Seybert, and S. Wang. 2018. Narcissism is a bad sign: CEO signature size, investment, and performance. *Review of Accounting Studies* 23 (1): 234–264. <https://doi.org/10.1007/s11142-017-9427-x>
- Heirani F, Vakilifard. H, Banimahd. b. Rahnama. F. (2016). The effect of auditors' social characteristics on their judgment in resolving the conflict between the auditor and management of selected characteristics: overconfidence and Machiavellian personality. *Auditing knowledge*, No. 67, Vol. 17(1), pp. 71-98 .(In Persian)
- Janssen, S., Hardies, K., Vanstraelen, A., & Zhems, K. M. (2021). Auditors' Professional Skepticism: Traits, Behavioral Intentions, and Actions. (working paper)
- Johnson, E.N., Lowe. D.J. Reckers, P.M., (2021)The influence of auditor narcissism and moral disengagement on risk assessments of a narcissistic client CFO , *Journal of Accounting and Public Policy* , Vol. 40(4): 84-109 , <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2021.106826>
- Jorgenson, D. O. (1977). Signature size and dominance: A brief note. *Journal of Psychology*, 97, 269–270.
- Kerckhofs , L., Vandenhaute, M., Hardies, K., (2022) Partner Narcissism in a Private Market Setting: Consequences for Audit Reporting Decisions and Audit Pricing , Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4236397> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4236397>
- Kheradyar, S; NebavandSarikhhanbiglou, B, Azadi, K, Usheksaraei, M. (2021). Examining the effect of personality traits on auditor conflict with the mediating role of gender in Iran. *Journal of Health* 12(3), 445-457.(In Persian)
- Mohammadrezaei, F; Faraji, o. (2019). The Dilemma of Audit Quality Measuring in Archival Studies: Critiques and Suggestions for Iran's Research Setting , *The Iranian Accounting and Auditing Review*, 26(1), 122-87(In Persian)
- Naderi, S., Banitalebi Dehkordi, B. Ghazanfari, A. (2016). The effect of personality types A, B, C and D auditors on the content of the audit report, *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 5(20). 71-86. (In Persian)
- Nevicka, B., M. Baas, and F. Ten Velden. 2016. The bright side of threatened narcissism: Improved performance following ego threat. *Journal of Personality* 84 (6): 809–823. <https://doi.org/10.1111/jopy.12223>
- Nezami A, Pourhydari and Pakdaman M, (2020). The Effect of Personality Traits (Conscience and Agreeableness), Feeling-thinking and Risk-taking on Auditor's Judgment regarding the Mediating Role of Self-efficacy, *Financial accounting knowledge*, Vol.7(1): 1-24.(In Persian)
- Pieper, L. (2022). The effects of personality on skills and job performance of experienced auditors. Working Paper: Maastricht University.
- Pourali, M.R., (2022) The Effect of Audit Market Concentration on Audit Opinion, *Journal of Professional Auditing*, Vol. 2(8): 68-86 (In Persian)
- Ronan R.M., Luiz, A., (2020) Relationship between Dark Triad personality traits and professional skepticism among independent auditors. *Revista de Educação e Pesquisa em Contabilidade*. Vol. 14 I(4)480-500.
- Saedigaraghani M and Naseri A, (2016). Individual difference and auditor's professional judgment. *Financial accounting and auditing research* ,Vol. 9 (2) 111-130. (In Persian)
- Saeidigoraghani M, Nasser A.(2017) The Impact of Personality Type on the Professional Judgment of the Auditor in Allocation of Time Budget on Estimated Accounts. *Journal title*. 2

(3) :169-184. (In Persian)

Safarzadeh, S., Shabani, M. (2020). The effect of personality type on audit quality (case study: auditors of Iran's Audit Court). *Bi-Quarterly Scientific Journal of Government Accounting*, 6(2), 145-154. (In Persian)

Salehi, M., Dalwai, T. and Arianpoor, A. (2023), "The impact of narcissism, self-confidence and auditor's characteristics on audit report readability", *Arab Gulf Journal of Scientific Research*, Vol. 41 No. 2, pp. 202-223. <https://doi.org/10.1108/AGJSR-08-2022-0152>

Samagaio, A., Felício, T., (2022) The influence of the auditor's personality in audit quality, *Journal of Business Research* و Vol. 141(5): 794-807

Simyari M and Banimahd B. (2018). CEO's overconfidence and auditor's unqualified, *Iranian Journal of Accounting Experimental Research*, Vol8(1): 156-135. (In Persian)

Takada, T., Lau, D., Cañterella, J.R., Wong, N., (2021) There is No 'I' in Team: An Analysis of Audit Partner Narcissism from the Team Aspect, *International Journal of Auditing*, 25(3), 751-768. <https://doi.org/10.1111/ijau.12247>

Weiss, B., Campbell, W. K., Lynam, D. R., & Miller, J. D. (2019). A trifurcated model of narcissism: On the pivotal role of trait antagonism. In *The handbook of antagonism* (pp. 221–235). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-814627-9.00015-3>.

Yari ,F., Mehrazeeen, A., Yarifard, R., Masihabadi, A., (2022) Explain the role of the managerial ability and enterprise risk management on the auditor's opinion on the assumption of Going concern, *Journal of Professional Auditing*, Vol. 2(7): 106-135 (In Persian)

Zweigenhaft, R. L., & Marlowe, D. (1973). Signature size: Studies in expressive movement. *Consulting and Clinical Psychology*, 40(3), 469–473.

پی‌نویس:

1. Donnelly	13. Takada
2. Weiss	14. Chou
3. Amernic & Craig	15. Johnson
4. Akers	16. Cameran
5. Chou	17. Kerkhof
6. Ackerman & Donnellan	18. Samagaio & Felício
7. Byrne & Worthy	19. Pieper
8. Donnelly	20. Francis
9. Novick	21. Chen
10. Ronan & Luiz	22. Zweigenhaft & Marlowe
11. Janssen	23. Jorgenson
12. Church	24. Ham

